

SLOVENSKI NAROD

Izjava vsak dan popoldne, izjemoma nedelje in praznika. — Inzerati do 30 peti a Din 2.—, do 100 vrt Din 2.50, od 100 do 300 vrt a Din 3.—, večji inzerati peti vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za tuzemstvo Din 25.—. Rokopis se ne vrača.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knašjeva ulica št. 5
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODRUŽNICE:
MARIBOR, Grajski trg št. 8. — — — — — CELJE, Kocenova ulica 2. — Tel. 190.
NOVO MESTO, Ljubljanska c., tel. št. 28. JESENICE, Ob kolodvoru 101. — —
Račun pri poštarnem čekovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

MORATORIJ ZA NEMŠKE REPARACIJE

Sporazum nemških in angleških državnikov o triletnem moratoriju za nemška reparacijska plačila

London, 10. junija. Kakor se doznava iz dobro poučenih krogov, so v Chequers nemški in angleški državni podrobnostno razpravljali o triletnem in ne morda dveletnem moratoriju za reparacijska plačila Nemčije. Nemški državni so pri tem opozarjali na posledice, ki bi jih imel moratorij za angleški državni proračun, ker nima Anglija v svoji pogodbi z Zedinjenimi državami o odplačevanju vojnih dolgov nobene zaščitne klavzule za tak primer. Zato so se državni zedinili v mnenju, da je treba ključ rešitve tega problema iskati v rokah Amerike. Na angleški strani so izražali zlasti željo, da bi se stališče ameriške vlade napram temu vprašanju sondiralo ob priliki poseta ameriškega državnega tajnika za zunanje zadeve Stimsona in ameriškega državnega zakladnega tajnika Mellonja v Evropi.

Izredna težavnost rešitve tega vprašanja se splošno priznava. Pri razgovorih v Chequers je bilo omenjeno, da bi v primeru triletnega moratorija utrpel ameriški državni proračun milijardo nemških mark manj dohodkov, kar bi bilo vladj predsednika Hooverja glede na itak težavne probleme ameriškega državnega proračuna skrajno nesimpatično. Zato so razpravljali tudi o praktičnih možnostih, ki bi ameriški vladi omogočile pokriti primanjkljaj v primeru triletnega moratorija. Glede na to so govorili o dveh načinih, po katerih bi se mogla zadovoljiti tudi Amerika. Predvsem naj bi se primerno zmanjšanju ameriških dohodkov zaradi nemškega moratorija podaljšal rok amortizacije notranjega dolga Amerike, ki se danes vrši v izredno hitrem tempu. V drugem primeru naj bi Amerika najela notranje posojilo v višini milijarde nemških mark, za čigar obrestovanje bi jamčile skupno evropske države, ki so dolžnice Amerike, ter Nemčija.

Pred potekom ali ob koncu triletnega moratorija naj bi se proučile reparacije glede na nemško plačilno možnost v novih gospodarskih razmerah. New York, 10. junija. »New York Times« piše v daljšem članku, da Nemčija očitno upa na revizijo Youngovega načrta o reparacijskih plačilih. Pri tem poudarja, da more Nemčija sicer zahtevati moratorij, češ, da ne more plačevati reparacij, bilo bi pa zanjo boljše, če bi izvršila skrajne napore za izvršitev obveznosti ter medtem opozorila na potrebo splošne konference prizadetih držav o novi ureditvi reparacij. Nemčija je brez dvoma podvela odločen korak za uravnoteženje svojega proračuna, da bi tako zagotovila zadostne dohodeke za reparacijska plačila, vendar pa Nemčija ne more najeti denarja za niske obresti in izenačiti tako kakor Amerika svojo ogromno primanjkljaj.

Jugoslovenski bojovníki v Lillu

Kakor v Parizu, so bili bivši jugoslovenski bojovníki prisrčno sprejeti tudi v Lillu, kjer so že v živem spominu vse grozote vojne in nemške okupacije

Pariz, 10. junija. AA. Delegacija jugoslovenskih bojovníkov s g. Radosavljevičem na čelu je prišla v nedeljo s posebnim vlakom v Lillu. Na postaji so jugoslovanske brate sprejeli predsednik zveze vzhodnih bojovníkov divizijski general Rosset, namestnik kardinala Desempsa Miski škof Lienard, mnogi rezervni oficirji, zastopniki oblasti in razne deputacije bivših bojovníkov. Po odhodu s postaje je godba zaigrala jugoslovensko narodno himno in marsikje. Nato se je sestavila povorka, ki je krenila pred spomenik junakom, padlim v svetovni vojni.

Ko so bivši jugoslovenski bojovníki, rezervni oficirji, položili venec na spomenik onih francoskih meščanov, ki so jih Nemci med vojno v Lillu postrelili, se je spet sestavila povorka z vojaško godbo 3. pešpolka na čelu. Povorka je krenila po ulicah. V njej so bili kot posebna skupina otroci, oblečeni tako kakor jugoslovenski vojak. Za njimi so šle delegacije bivših francoskih bojovníkov in rezervnih oficirjev. Velikanska množica ljudi se je bila zbrala na vseh ulicah in goste burno pozdravljala z neprestanimi vzkliki: »Vive la Yougoslavie!«, dočim so Jugoslaveni odgovarjali: »Vive la France!«

Kritičen politični položaj v Nemčiji

Razburjenje zaradi nasilne odredbe — Zahteva po sklicanju državnega zbora — Odločitev v rokah socialnih demokratov

Berlin, 10. junija. V notranji politiki je še vedno v ospredju zadnja zasilna odredba in v zvezi z njo vprašanje, ali bo sklican državni zbor. Kakor znano, so narodni socialisti in komunisti že zahtevali sklicanje državnega zbora ter bodo predlagali razveljavitev zasilne odredbe, če se bo sestel. Tudi Hugenberg je napovedal, da bodo nemški nacionalci zahtevali sklicanje državnega zbora ter predlagali razveljavitev zasilne odredbe. Odločitev bo odvisna od socialnih demokratov, ki so za petek sklicali sejo parlamentarne frakcije, da sklepajo o sklicanju državnega zbora. Ako bi prišlo do sklicanja parlamenta in do razveljavitve zasilne odredbe ter s tem do padca Brüningove vlade, bi rodilo to gotovo nedogledne posledice. Zasilna odredba namreč predstavlja podlago za vse zunanje-politične akcije, ki jo je Brüningova vlada

započela, da bi dosegla olajšanje reparacijskih bremen. Če bi državni zbor razveljavil zasilno odredbo, bi postala s tem skrajno ogrožena zunanje-politična akcija Brüningove vlade ali pa morda celo povsem nemogoča. Notranje-političnih posledic padca državnega kancelarja Brüninga v sedanjih razmerah ni mogoče presoditi, ker si nihče ne more predstavljati, kdo bi bil njegov naslednik. Nevarnost, da bi izval Brüningove padec veliko notranjo krizo v Nemčiji, je tako velika, da je sploh vprašanje, ali bi Brüning odstopil, čeprav bi ne dobil v parlamentu večine. Zato je prej pričakovati, da bi po zgledu na Škafem ostala sedanja vlada kot poslovna vlada še nadalje na svojem mestu toliko časa, da bi postalo zopet mogoče seštevati na normalen način novo vlado.

Mednarodne letalske tekme v Rumuniji

Bukarešta, 10. junija. AA. Rumunski kralj Karol, prestolonaslednik princ Mihail in člani diplomatskega zbora so se v ponedeljek udeležili svečanosti na letališču v Baneazii. Zaradi dežja so se morale slovesnosti za nekaj časa prekiniti. Med čakanjem na letala, ki so se vračala s krožnega poleta, so letalci izvajali akrobacije. Prvo nagrado kraljevine Rumunije v višini 400.000 lejev si je pribral švicarski letalec Robert Fress, drugo nagrado Rumun Olteanu, tretjo nagrado Poljak Kržipinski, četrto nagrado Rumun Manolescu, peto in šestto nagrado pa Italijani. Pet letalcev se je med potjo spustilo na zemljo v Braşovem, dva pa v Mediaşu. Angleški letalec Jekmen je v Varşavi odstopil od nadaljnjega tekmovanja.

Tragična smrt osemletnega dečka

Zagreb, 10. junija. V Senojni ulici 20 se je pripetila včeraj v rodbini hišnika Mihačiča huda nesreča. Hišnik, ki stanuje v podstrešju omenjene hiše, ima na dvoriščni strani poslopja balkon, ki z ene strani zaradi popravilja nima ograje. Ko je, odšla dopolndne soproga Mihačičeva za nekaj časa iz hiše, sta se sinčica, stara 8 in 10 let, igrala na balkonu. Ko sta otroka videla, da se mati vrača, sta jo hotela presenetiti ter se povzpeli skozi okno v kuhinjo. Starejšemu Rudolfu je to uspelo, mlajši Slavko pa je padel na dvorišče in ostal na mestu mrtve.

Neuspeh mednarodne konference dela

Zeneva, 10. junija. AA. Včeraj je bila mednarodna konferenca dela zaključena. Albert Thomas je v svojem govoru naglašal, da bi bilo zaman pričakovati, da bi mednarodni urad dela rešil svetovno gospodarsko krizo. Zaradi nepremostljivih nasprotij med zastopniki delodajalcev in delojemalcev se je konferenca končala brez praktičnih rezultatov. Dunaj, 10. junija. Iz okolice mednarodnega urada za delo poročajo, da se bo prihodnja mednarodna konferenca za delo vršila na Dunaju, ako bi bila v Zenevi istočasno razorožitvena konferenca.

Komunistični izgredi v Španiji

Krvavi spopadi med komunističnimi in socialističnimi delavci v Madridu — Komunistično hujškanje k stavkam

Madrid, 10. junija. g. V Barceloni je prišlo med pristajali komunistične delavske organizacije in socialističnimi delavci do krvavih spopadov. 15 delavcev je bilo več ali manj težko ranjenih. Interventirali je morala policija, ki je aretirala več oseb. Pariz, 10. junija. AA. V ponedeljek je večja skupina komunistov hodila po tovarnah in pozivala delavce k stavki. Črtilo je do spopada med stavkujočimi in delavci. Morala je intervenirati policija, ki je aretirala več delavcev.

Madrid, 10. junija. AA. V premočinskih v Asturiji je izbruhnila stavka. Med stavkujočimi sindikalisti in delavci socialistični je došlo do krvavih bojov. Stavkujoči delavci so razstrelili več rudniških naprav in povzročili veliko škodo.

Podpore za študijske ekurzije dijakov kmetijskih šol

Beograd, 10. junija. AA. Kmetijski minister je podelil podporo iz državnega kmetijskega zaklada za znanstveno ekurzijo studentov kmetijskih fakultet v Beogradu in Zagrebu po 20.000 Din. V isto svrhu je podelil direktorijam srednjih kmetijskih šol v Križevcih, Ivanovu in Vukovu po 10.000 dinarjev.

Pravilnik o kontroli nad izvozom svežega sadja

Beograd, 10. jun. AA. Na podlagi čl. 2 zakona o nadzorstvu nad izvozom poljskih pridelkov je minister za trgovino in industrijo sporazumno s kmetijskim ministrom izdal pravilnik o kontroli nad svežim sadjem, namenjenim za izvoz.

Smrtina obsodba razbojnika

Beograd, 10. junija. Kakor poročajo iz Bele Crkve, je včeraj tamonje sodišče zaključilo razpravo proti rumunskemu razbojniku Jovanu Horvatu, ki je bil zadnja leta vodja dobro organizirane razbojniške tolpe, ki je nastopala v spodnjem Banatu pri nas in v Rumuniji. Horvat je bil tipičen predstavnik Lombrosove teorije ter velik zločinec. Ze dolga leta je bil strah in trepet prebivalstva v tamonjih krajih. Državni tožitelj ga je primerjal s Petrom Kúrtinom, ker je s svojimi dejanji pri izvešanju zločinov bil podoben düsseldorfskemu tovarniku. Sodišče je obsojilo na smrt, več njegovih tovarišev pa na več letno ječo.

Vremenske katastrofe

Berlin, 10. junija. Vest iz severne in vzhodne Evrope javljajo, da je tamkaj nastopila zima. Val mraza, ki je nad vzhodno Evropo, je povzročil, da je temperatura padla do 2 in pol stopnje pod ničlo. V vseh tamonjih krajih so divjali snežni viharji. Na Letonskem leži sneg ponekod 10 cm visoko. Tudi podnevi so temperature zelo nizke ter se niso dvignile nad 3 stopnjo nad ničlo. Škoda, ki jo je povzročil mraz na poljih, je zelo velika. Tudi na Švedskem imajo pravo zimsko vreme.

Katastrofa angleške podmornice

London, 10. junija. AA. V kitajskih vodah ponesrečeno podmornico »Poseidon« bodo skušali dvigniti. Šest mornarjev te podmornice se je rešilo s novimi rešilnimi aparati »Davisc«. Prispeli so na moreko gladino več ur po nesreči.

Finančna kontrola Avstrije

Basel, 10. junija. AA. Med banko za mednarodna plačila in avstrijsko narodno banko je bila podpisana pogodba, po kateri bo finančni svetovalec avstrijski Narodni banki, francoski profesor Bruis, dokler ta zavod ne prebrodi sedanjih finančnih težkoč. Profesor Bruis je v času Dawesovega načrta pripadal upravi nemške Narodne banke.

Poset čl. dijakov v Jugoslaviji

Beograd, 10. junija. V najkrajšem času pride v Jugoslavijo večja skupina češkoslovanskih dijakov s univerze v Bratislavi. Na svoji ekurziji po Jugoslaviji bodo posejli tudi Ljubljano in Bled. V Beogradu bodo dospeli 12. t. m.

Dravnik Laget obsojen na smrt

Mont Peiler, 10. junija. AA. Porotno sodišče je obsodilo dravnika Legata, ki je z arzenikom zastrupil dve svoji ženi in skušal zastrupiti še svojo sestro, na smrt.

Bančni potonil v Ameriki

New York, 10. junija. Kakor poročajo iz Chicaga, je v državi Illinois ustavilo 12 lokalnih bank s 21 milijoni dolarjev kapitala in 60 milijoni dolarjev vlog izplačila. Kakor zatrjujejo vodstva bank, so vlogo zavarovane.

Bornza poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.
Deviz: Amsterdam 22.72 — 22.78 (22.75), Berlin 13.4025 — 13.4325 (13.4175), Bruselj 7.875, Budimpešta 986.17 — 989.17 (987.67), Curih 1095.3 — 1098.3 (1096.8), Dunaj 793.14 — 796.14 (794.64), London 274.64 — 275.44 (275.04), Newyork 56.32 — 56.52 (56.42), Pariz 220.34 — 222.34 (221.34), Praga 167.09 — 167.89 (167.49), Trst 294.80 (296.80) (295.80).

INOZEMSKA BORZE.

Curih. Beograd 9.115, Pariz 20.18, London 25.07875, Nework 515.40, Bruselj 71.80, Mitan 26.98, Madrid 50, Amsterdam 207.40, Berlin 122.32, Dunaj 72.45, Sofia 3.735, Praga 15.27, Varšava 57.85, Budimpešta 90.05, Bukarešta 3.07.

Velik gospodarski uspeh

Zagrebaški „Jugoslovanski Lloyd“ o prehodu Kreditnega zavoda v domače roke

Jugoslovanski Lloyd priobčuje v večerajših številih na prvi strani obširen članek pod naslovom: **Jedan nacionalni uspeh, v katerem govori o nacionalizaciji gospodarskih podjetij v Sloveniji.** Že včeraj smo kratko zabeležili, plše zagrebaški list, da je prešel ugledni Kreditni zavod za trgovino in industrijo v Ljubljani, ki je bil doslej nekakšna afilijacija Kreditanstalta, v nacionalne roke. Sedaj imamo že točneše informacije o tej transakciji. Kljub polomu Kreditanstalta je ostal ljubljanski Kreditni zavod čvrst in prišteva se med najmočnejše in najsolidnejše denarne zavode Slovenije. On ima 126.000 delnic in od teh je imel dunajski Kreditanstalt 110.000. Po pogodbi, ki je bila te dni podpisana na Dunaju, preide majoriteta delnic Kreditnega zavoda po ceni 200 Din za komad v roke slovenske finančne skupine s mestno hranilnico ljubljanske in hranilnice dravske banovine na čelu. Poleg tega prevzame del delnic celjski veleindustrialec Weeten in skupina domačih delničarjev, ki so bili doslej zastopani v upravnem svetu Kreditnega zavoda in ki jim naslednje ugledni slovenski veletrgovci g. Andrej Šarabon.

Tako pridejo poleg samega Kreditnega zavoda pod neposredno narodno kontrolo tudi največja industrijska podjetja v Sloveniji, kakor pivovarna Union v Ljubljani, Kranjska industrijska družba na Jesenicah, tvornica dušika v Rušah, velika železarna v Guštanju itd. Sam Kreditni zavod za trgovino in industrijo izkazuje v bilanci za leto 1930 poleg glavnice v znesku 12,5 milijonov Din 15,2 milijona Din rezerve in 848 milijonov Din tujih sredstev. Zavod je vedno posloval povoljno in je redno plačeval 10% dividendo. Zato imajo njegove delnice mnogo večjo notranjo vrednost, nego kotirajo na borzi in nego je plačala za nje slovenska finančna skupina.

Dunajski Kreditanstalt ima tudi v drugih krajih Jugoslavije več bank in industrij, ki spadajo v njegovo interesno sfero. Naj omenim samo Jugoslovansko udruženje banko Beograd-Zagreb, Trgovsko in obrtno banko v Novem Sadu in podjetja, ki so s tema našima bankama v tesni zvezi. Ta transakcija je zares ne le velik slovenski, temveč tudi jugoslovanski gospodarski uspeh, ki zasluži, da mu posvetijo veliko pozornost ter da je pozdravimo kot energičen začetek emancipacije od nezaželenih tujih denarnih vplivov.

Slovenski gospodarski krogi so imeli od prvega dne našega ujedinjenja točno določeno smernico: Počasi, toda sigurno so prevzemali vse gospodarske pozicije v Sloveniji v svoje roke. Vse, tudi najhujše strankarske borbe, niso mogle obiniti tega prizadevanja v drugo smer, temveč so pri tem nacionalnem delu stali v skupni falangi pristaši vseh bivših strank in kulturnih naziranj. Posledice tega organiziranja in skupnega dela se jasno vidijo. Vsa gospodarska podjetja v Sloveniji, v katerih bi imel tuj kapital glavno besedo ali ki so bila od njega odvisna, prehajajo polagoma v slovenske roke, se nacionalizirajo. Ta nacionalizacija pa zadnje čase ne gre samo dozdevno in da bi se javnost preselila, kakor se godi žal po drugih delih naše države. Pri nas se je in se še vrši na-

cionalizacija v večini primerov tako, da nastopajo nekateri vplivni ljudje kot „salarnati možje“ tujega kapitala, da sicer prevzamejo majoriteto delnic odtodno podjetja, da pa ostane podjetje še nadalje dejansko v tujih rokah, da je večina ali vsaj velik del članov uprave tujci in v odlično uradništvu so neobhodno potrebni in z domačimi močmi nenadomestljivi tujci, ki niti ne znajo našega jezika.

Nacionalizacija posrednih gospodarskih podjetij v Sloveniji se je izvršila zadnje čase stvarno in temeljito. I uprava podjetij i uradniki, razen morda redkih tehničnih strokovnjakov, so skoraj sami Slovenci. V slovenskem jeziku se vrši notranji promet in celo seje uprave, čeprav so navzoči člani tujci, ki ne znajo našega jezika, se vrše samo v slovenskem jeziku. Vprašanja in odgovori tujcev se pa prevajajo. To pomeni pravo nacionalizacijo, ki ima tudi vidno nacionalne uspehe, ne pa kakor v drugih delih naše države, kjer je ostalo vse pri starem, samo naslov firme je naroden.

Sledi ugotovitev, da si je za nacionalizacijo Kreditnega zavoda pridobil mnogo zaslug ban dravske banovine g. dr. Marušič, ki se je z vsem svojim vplivom zavzel, da so bila pogajanja uspešno zaključena. Ker je ta nacionalizacija izvršena po največjih komunalnih hranilnicah Slovenije, nadaljuje zagrebaški list, smatramo po nekaterih informacijah, da so bili tu pred očmi še posebni razlogi. Slovenske komunalne hranilnice, organizirane v Zvezi jugoslovanskih hranilnic, so že davno želele ustanoviti lastno banko, ki bi bila središče njihovih denarnih transakcij. Kakor nemška ali avstrijska „Giro-Zentrale“ bi vršila ta banka denarni promet med hranilnicami in drugimi bankami, plasirala bi neplasiirane ostanke kapitala posrednih hranilnic itd. Svoječasno je bila v to svrhu ustanovljena Hipotekarna banka jugoslovanskih hranilnic in zdaj se, da to še ni bilo dovolj ter se čuti potreba po ustanovi, ki bi mogla imeti še obsežnejšo nalogo in program. Če so naša ugibanja v tem pogledu pravilna, je organizacija slovenskih komunalnih hranilnic, ki so ustanovljene na temelju avstrijskega hranilniškega regulativa iz leta 1844, uspešno dovršena. Z ene strani so komunalne hranilnice organizirane v revizijsko-strokovni zvezi jugoslovanskih hranilnic, dočim naj bi postal sedaj popolnoma nacionalizirani Kreditni zavod osrednja denarna organizacija slovenskih komunalnih hranilnic.

Stojimo pred objavo zakona o komunalnih hranilnicah. Slovenske hranilnice so organizirane, druge regulative hranilnice pa čakajo in ne vedo, kaj bi počele, čeprav bi morale organizirano nastopiti in zastopati svoje interese glede na novi zakon. Zato je potrebno, zaključuje zagrebaški list, da se ravnamo v tem pogledu po Slovincih in da tudi v drugih krajih naše države ustanovimo potom komunalnih hranilnic tako organizacijo našega nacionalnega kapitala. Bratom Slovencem še enkrat čestitamo na doseženem velikem uspehu v nadi, da se bomo končno tudi mi ravnali po njih in sledili njihovemu primeru.

male prtičke, ki so vezeni s preprosto narodno ornamentiko na najtanjšem domačem platnu. Ljubše so nam kot ves pomp iz davsov Marije Terezije. Tudi več različnih čipk je razstavljenih, vendar pa med njimi ni inozemskih dragocenosti, pač pa mnogo prav lepih domačih klekljanih čipk. Omeniti moramo tudi razne porte, izdelek domačih pozamentirarjev, ki so imeli v Ljubljani prav tako svoj oeb kakor vezilji. Pri teh pa seveda ne smemo misliti, da bi vezli moški, temveč so bili ti mojstri le gospodarji večjih delavnic.

Razstavo izpopolnjuje tudi razna cerkvena posoda in oprava. Tudi dunajski štefanski cerkev bi se ponašala s tako monštranco kakor so jo imele nune v Mekinjah in je sedaj v Poljanah nad Škofjo Loko. Pokvarjena je sicer z nerodno svetniško glorio, ki naj jo čimprej odstranijo. Monštranca je prekrasno gotsko dalo z elegantnimi gotskimi stolpiči, ki v njih stojte male figurice svetnikov. Kako elegantno bi delovala brez kmečkega šajna, vidimo lahko na monštranci od Sv. Primoža nad Kamnikom, ki ni pokvarjena s takim pločevinastim ozadjem. Monštranca iz Motnika je zanimivo delo domačega pasarja, ki je uporabil za njeno vliivanje kar modle, ki je z njimi vliival gospodinjam najiminitnejše pasove. Čeprav iz začetka 17. stoletja, je vendar deloma gotski tudi še ciborij škofa Tomaža Hrena, ki ga mu je poklonil njegov brat, mestni svetovalec ljubljanski Andrej s svojo ženo Ano. Spomin na protestantsko dobo in na protireformacijo je pa gotski kelih s Štajerske, last cerkve v Štepanji vasi, ki ga pa sedaj hrani župna cerkev sv. Petra. Na njegovi nogi je namreč spodaj vezana dolga storijska, kako se je pijan štajerski graščak norčeval iz kelija, češ takole pijejo rimski popi, a se je zgrudil pri priči mrtev, ko je izpil vino iz kelija. Razen krasnih baročnih kelihov je pa razstavljeno tudi več prekrasnih gotskih kadilnic, kotliček Tomaža Hrena za blagoslovljeno vodo in težka gotska škofova palica z beneškim levom, ki je bila najbrže last pičanskega škofa Martina, ki je bil pred ustanovitvijo ljubljanske škofije v Ljubljani zastopnik oglejskih patrijarhov. Poljanska cerkev, ki so bili v njej krščeni vsi Šubici, dr. Tavtar in Franke, je razstavila tudi čudovit srebrni svečnik iz l. 1720, ki ga je tudi kupila na razprodaji, ko je cesar Jožef II. razpustil mekinjski samostan.

Splošno zanimivo razstavo je z največjo ljubeznijo zbral in uredil naš marljiv umetnostni zgodovinar msgr. Viktor Steška, ki si ji z njo pridobil novih zaslug za našo zgodovino. Odprta bo razstava ves teden in gotovo si jo ogledajo predvsem vse naše inteligentno žensstvo, saj je vstopnina le 5 Din.

Ljubljanska radovednost

Ne samo ljubljanski seveda, ampak tu je radovednost takorekoč koncentrirana z vseh strani domovine, da je nikjer drugje ni mogoče studirati v tako polni obliki. Prava sinteza te naše lepe lastnosti torej, ki se ji vsi smejemo, jo zbadamo in opravljamo ob vsaki priliki in na vsi moč.

Ali po pravici? Morebiti vendar ni tako velik greh, če je frančiškanski most poln ljudi, ki z zanimanjem gledajo dela v strugi, vprašujejo za razne stroje in se interesirajo za beton. Gradbo tramvaja tudi vedno spremlja radovednost, da postane včasih celo nadležna delavcem in pasantom, ker gledalci kolikortoliko ovirajo promet in so delavcem na poti. Silno zanimanje je pa za vsa regulacijska dela Ljubljane in za njeno olepšanje. Menda se o nobenem vprašanju ni bilo toliko razgretih debat in toliko različnih misli, kakor o selitvi Prešernovega spomenika in o prostoru, kje naj stoji spomenik kralju Petru. Citajte samo našo anketo o prostoru za Prešernov spomenik, pa boste spoznali, da tudi umetniki v tem vprašanju niso edini, saj ima skoraj vsak drugačen predlog. In to so vendar poklicni strokovnjaki in izvedenci, ki bi od njih pričakovali več soglasja. Individualni so pač, a končno se bodo gotovo zedinili, ko pretehtajo razne ideje in se mirno pogovore in lepo zmenijo. Če že strokovnjaki niso enake sodbe, kako naj pa odloči magistrat? V največji zadregi je pri tem odgovornem vprašanju, ker ne more upoštevati vseh predlogov, vsem ustrediti pa sploh ni mogoče.

Pameten gospodar se ob taki priliki zaneša na sodbo moza, ki ima vanj največ zaupanja. Na razsodbo dotičnega, ki mora uživati splošno zaupanje, in ki odloča v podobnih vprašanjih tudi drugje, skratka, v vseh vprašanjih, kjer ni edinstvo, odloča ugled in veljava poedince. Edino papež je menda nezmotljiv, a še temu svet ne pusti te krone, zato pa ne smemo obupavati zaradi kritik. Samo da se dela in gotovo bo nastalo mnogo dobrega, vse pa, kar bomo napravili, bo slika naše dobe, karakteristika nas vseh. Vsi časi so se ustavljali novim idejam in nikdar se ni razvijalo vse po fiktriranih pravilih, ker je vedno nastalo tudi mnogo takega, kar je tedaj čas spoznavamo, da je prav ta raznolikost mična in silkovita, in danes šele občudujemo tiste novotarije in smote večkrat kot najznatnejše in najboljše, kar so posamezne dobe ustvarile. Tako so nastali vsi slogi in tako so se rodili svetovni nazori, ki jih danes spoštujemo za podvige človeštva in svet kulture.

Radovednost je v bistvu znamenje, da se želimo znanja za tehniška in estetska vprašanja prav intenzivno. Ukazatelj so nam ljudje, ki se šibi pod njimi frančiškanski most, in gotovo pri gledanju tudi maršal pridobiva. Širi se njih obzorje in izpopolnjuje se njih znanje, kar vendar ni škodljivo. Polemike in debate o spomenikih in novih stavbah, o Zvezdi in Trivolju, so pa tudi prav razveseljivo dejstvo, saj dokazujejo, da se vsi sloji prav živo zanimajo

Doma in na cesti, v vrtu in pri izletu
dobri in poceni platneni čevlji

„VIKTORIA“
s šivanimi gumi podplati

DETALJNE CENE PO PARU:
Številke 24-27, 28-34, 35-41, 42-46

Dinar 30-35-50-60-

Dobilo se v vseh trgovinah čevljev.
Na veliko pri Palma Zagreb, poštal predal 220.

Na vsakem podplatu
zaščitni znak
WIMPASSING

Ugodna
fazona,
elastična
hojaji
Sive, bele in
crne za
sniranje in
na spango
Domači
izdelek.

za umetniške zadeve. Zabavljane ne sme plašiti nikogar, pač je pa prav, če odločilni krogi računajo tudi z javnim mnenjem, ker še vedno več glav več vé, nezmotljiv pa ni nikdo. Tudi umetnost ni monopol in umetniki ter strokovnjaki imajo prav tako več različnih misli kakor takozvana nerazsodna masa. Tudi diplome so le papir.

Razvneto zanimanje za vse novosti in tudi za estetska vprašanja so najboljša znamenja, da se vsi sloji zanimajo za umetnost. Na krivem potu je seveda večkrat masa, ko vidi uspeha dela, jih pa tudi soglasno pohvali razen profesionalnih opozicionalcev, ki pa s svojo vsevednostjo navadno prikrivajo le bahaško domišljavost in ignorantsko duševno beratičijo. Koliko zabavljanja je bilo, ko so preurejali Vegovo ulico, danes pa, ko doraščajo topoli in žaluške, se pa vsem odpirajo oči in tudi proti obsodbi trile Zvezde ni več remih ugovorov. Povsod zmaga končno vendarle pamet. Za divje kovanje tudi še nimamo Voronova in padli bodo, kakor je narava obsodila na smrt tudi konservativne zabavljaje. Stara generacija se pač jezi na novotarije, ker se težko loči od spremstva svoje mladosti.

Nortevanje iz radovednosti je treba pogledati tudi z dobre strani, pa bomo izpredvideli, da to smešenje pomeni bistvo naše okorne in trdglove konservativnosti in trmastega nazadnjajstva. Če hočete napredka, odpriti vrata in razgrniti spise, naj se javnost uči, čeprav kritizira, saj je v njej več dobrohotnosti in ljubezni do Ljubljane kakor zakrknjene zlobe. Strah pred javnostjo vzbuja vedno le nezaupanje in celo očitke slabe vesti.

A. G.

Proto Gjorgje Budimir,

novi pravoslavni župnik v Ljubljani, o katerem smo včeraj poročali, da je prisel v Ljubljano in danes prevzel svojo službo.

Neurje nad Ljubljano in Dolenjsko

Ljubljana, 10. junija.

Včeraj popoldne je bilo izredno vroče, proti večeru so se pa začeli na severu kopiti temni, nič dobrega obetajoči oblaki. Okrog 20. je nastal kratek naliv, nato se je malo zjasnilo, okrog 22.30 je pa začelo med bližnjimi in gromom znova deževati. Prihrumelo je silno neurje, grmelo in treskalo je kakor na sodni dan. Nevhlta je trajala do polnoči, potem se je podela.

Težke so pa posledice nevihte na Dolenjskem. Iz Trebnjega nam poročajo, da se je že okrog 18. vili huda ploha, potem je pa padala gosta in debela toča, ki je v kratkem pobežala polja in travnike. Toča je povzročila veliko škodo. Trebnje samo ni toliko prizadeto, pač pa vsa bližnja okolica od Srednjega do Velike Loke, Grad, Dobernica itd. Kmetje so obupani, kajti toča jim je uničila skoraj ves pridelek. Sedno drevje je popolnoma okleščeno, trava in žito sta poležana, krompir je ves okleščen, precejšnja je pa škoda tudi po gozdo-

vih, kjer je toča okleščila vse drevje. Toča je padala skoraj pol ure in jo je bilo toliko, da je bilo še davi po jarkih vse belo. Toča je pobila tudi v nekaterih drugih krajih Dolenjske, tako v okolici Žužemberka, Višnje gore itd.

Avtomobil na stopnicah

Ljubljana, 10. junija.

Pred nekaj dnevi se je g. Dolničar v Trivolju neznansko prestrašil, ko je na vrhu visokih in strmih stopnic, ki peljejo na restavracijski vrt, zagledal pravi avtomob

bil, ki se je bliskovito vzpel po njih in zapeljal mod mize. Znani trgovec g. Klemenčič, ki ima zastopstvo motociklov „Harley Davidson“ in avtomobilov znamke „Tatra“, je namreč v družbi vojaške komisije napravil predrzni poizkus, da je pognal svoj avtomobil čez stopnice v hotel Trivoli, nato pa oddiral z njim na Rožnik skozi gozd kar na celam, kjer ni bilo niti poti, niti stezice. Na stopnicah v hotel Trivoli je avtomobil pokazal, da človek lahko s popolnim zaupanjem sedi v njem tudi na najnevarnejšem terenu in se po pelje po stopnicah na vsak nebotičnik brez strahu za življenje. Se bolj so pa gledci občudovali umetnijsko predrznega avtomobila, ko se je spustil tudi po stopnicah navzdol, elegantno in lahkomno, kakor bi bil peljal po Miklošičevi cesti.

Vojsko so pri poizkusu zastopali general štabni kapetan g. Ilija Mihčič, za strokovnjaka sta pa fungirala podpolkovnik g. Jaklič in kapetan g. Zivojin Stanojevič. Po preizkušnji sta imenovana strokovnjaka za avtomobilizem izjavila, da je konstrukcija voza prvovrstna, kakor tudi ves material avtomobila. Varnost v tem vozu je toliko večja, ker ima dve izmenjavi za vožnjo v klanec in po ravnem. Voz se ne in tudi ne zato, ker vsako kolo funkcijore prevzema zaradi dvojnih diferencialov nira popolnoma samostojno v razne smeri, zato je popolnoma sposoben za vsak namen in priporočljiv tako za privatno kakor za vojno rabo.

Predno je pa avto prevozil stopnice, se je šel priporočiti še Materi božji pri frančiškanih, kjer je stopnice tudi zmagal z lahkoto. Vodil je avtomobil znani vozač g. Stiger. V vozu je prostora za 10 oseb in ima samo 24 HP ter štiri cilindre z zračnimi hladilci, kolesa so pa opremljena s pnevmatik „Dunlop“. Enake avtomobile rabi tudi češkoslovaška vojska.

PONOS.

Šef slugi: Kako se drznete praviti ljudem, da ste prvi v vsem podjetju?

— Saj tudi sem, gospod šef. Vsak dan sem tu prvi, da pospravim po pisarnah.

Razstava paramentov v škofiji

Veliko bogastvo prve večje razstave te vrste — Glavne zanimivosti razstave

Ljubljana, 10. junija.

Ze sama velika dvorana v škofiji je med najlepšimi deli arhitekture v Ljubljani in sedaj ob razstavi paramentov, ki jo prireja Društvo za umetnostno zgodovino, je prav ugodna prilika, da to lepo spoznamo. Stukatura kaže, da so jo okrasili isti rokodelci, kot Gruberjevo palačo, kjer je sedaj poštena direktorja, vse pa kaže, da je tudi načrt Gruberjev. Strop sicer ni originalen, vendar je pa prav čedno delo domačih sobnih slikarjev Burje in Borovskega ter še onega mojstra, ki so ga leta 1866 v resnici okusno poslikali. Čigave so v steno vdelane dekorativne oljne slike, ni znano. Tudi mobiljar, namreč zofa in naslonjači, so zanimivi, saj so najčistejši empir in so na teh stolihi posedali tudi francoski generali in celo Napoleon.

Čeprav so naše cerkve srečne lastnice neprecenljivih zakladov ženskih ročnih del, vendar je to prva večja razstava cerkvenih paramentov. Mnogo je poslal narodni muzej, še več škofijski muzej, svoje bogastvo so pa pokazale tudi ljubljanske cerkve sv. Nikolaja, sv. Petra, sv. Jakoba, Križanke in uršulinke ter tudi nekaj cerkva z dežele.

Najstarejšo letnico, namreč 1566, nosi s križnim vbovom vezan prtiček za kelih iz pražnega platna. Na sredi je Marijino oznanjenje spodaj svetnik in svetnica, vse ostalo je pa izpolnjeno z ornamentični napisi, ki jih še danes čenimo za narodne ornamente. Muzej ima sicer še starejši tak prtiček, ki ga pa ni razstavil. Prav tako narodni so pa platneni mašni plašči, ki so z večine vezeni v arabski tehniki z nageljni, tulipani, srei in rožami. Lahko rečemo, da smo si Slovenci edino v teh plaščih in prtičkih za kelije ustvarili svoj slog, saj takih mašnih plaščev nima nobena druga dežela. Tudi dva plašča iz beneške usnje tapete sta razstavljena ter več takih blazin, nadalje po impozantna zbirka bogatih lazulj in najzanimivejših in najbolj umetniških ženskih ročnih del.

Silno zanimiv je bel platnen zlašč z rdečimi in zelenimi črtami, ki so tudi glavne barve cvetličnega ornamenta aplikacije na sredi. Tudi ta plašč lahko imenujemo, da je naroden, čeprav je v slogu še renesansa.

Plaščeve iz gotake dobe ni na razstavi, vendar se pa ta slog odraža še v primitivno stiliziranih svetnikih in svetnicah naših platnenih plaščev s tulipani, ki smo jih že zgoraj omenili. Njih ornamentični so ohranjeni še na apliciranih kožuhih, sedanje stremljenje za našo narodno ornamentiko je pa te čudovite motive porabilo šele enkrat in kopira večji del samo oglato ornamentiko križnega vboda.

Veliko zanimanje vzbuja plašč Hasan-paše, znamenje naše slavne zmage nad Turki pri Sisku. Dragocen brokat beneškega dela! Krasne z zlatom in s srebrom pretkane brokate iz baroka, rokoko in tudi iz biedermyerske dobe vidimo v najlepših vzorcih. Iz baročne dobe je posebno bogat takomenovani Leudonov plašč, ki je bil preje v cerkvi sv. Florijana, sedaj ga pa hrani sv. Jakob v najzanimivejši tehniki, namreč z vozlički in s najmanjšimi šivi sta na njem izvezena boginja vojne Bello na in Mara, ki stoji ob velikem — kanonu. Za anahronizme umetnost ni nikdar občutljiva! Nekaj plaščev je tudi iz brokatov s kitajskimi motivi, saj so bile tedaj činoberije največja moda. Uporabljene so te dragocene tkanine za cerkveno službo, čeprav so na njih vtkane kitajske pokrajine in templji, kar ljudi tedanje dobe ni prav nič motilo. Kako bogati so bili ljubljanski jezuiti, pa vidimo na raznih kazualah, ki so lesketajo v samem zlatu, srebru in svili.

Zastopani so tudi nekdanji samostani v Veleposvem in Mekinjah. Te so poslate divno kazulo vse v srebru. Nenavadno bogata je tudi bujna garnitura za levito iz cerkve sv. Petra s pompoznimi dalmatikami in mašnim plaščem. Naštevanje bi bilo odveč, ker skoro vsako delo zasluži poseben opis, kar se tiče ročnega dela ali pa blaga, vendar pa opozarjamo posebno na

Iz Liubliane

n brez vsake neprimlik. »Franz Jose-
ova« grenčica se dobi v vseh lekar-
nah, drogerijah in speceritskih trgo-
vah.

—lj Hlajenje hranil in pijač z umetnim ledom. Mestno načelstvo v Ljubljani odreja, da morajo vsi kavarnari, gostilničarji, slaščičarji in izdelovalci, oziroma prodalčarji živil uporabljati za izdelovanje slaščic, sladoleda, hranil za hlajenje pijač in vseh hranil, ki prihajajo z ledom neposredno v dotik le umeten led, ker je vsak led iz tekočih in stojičih vod kolikor toliko nesnažen in more okužiti hranila. S tem pa nastaja nevarnost kužnih bolezni. Mestno načelstvo bo na podstavi zdravstvenega zakon izvrševalo po svojih organih v tem pogledu strogo nadzorstvo in bode osebe, ki bi se ne ravnale po tej odredbi, kaznovane.

Priporoča se
SLAVKO DOLNIČAR

—Iz gledališke pisarne. Drevo bo v rami zadnja premijera letošnje sezone. Vprizori se frankova drama »Vzrok« za red. Opera ponovi jutri. »Hoffmannove pri- povedke, v katerih bo gostoval tenorist

Starost žene ne igra danes nikake vloge več! Mlad je kdor mladostno izgleda. Gladki in čisti teint je odločilne važnosti. Redno uporabljajte **ELIDA FAVORIT MILA** daje oni nežni in sveži teint, ki je tajnost mladosti. Blága dišeča pena tega mila ne samo da popolno čisti in osveži kožo, nego deluje tako, da koža ostane gladka in mehka — prednost, ki daje pojavi vsake dame mladostni in sveži izgled.

ELIDATM *Favorites* MILO

—Ij **Neprevide**n šofer. Včeraj popoldne sta po Bleivisovi cesti v smeri proti Dunajski cesti pridrvela dva tovorna avtomobila. Prvi je v redu zavil na dvorišče za Gospodarsko zvezo, kjer stoji prtilična stavba, v kateri je mehanična delavnica. Drugemu avtomobilu, ki je istotako zavil na to dvorišče, pa je prišel na pot običajen tovorni voz in da z njim ne zadene, je šofer drugega avtomobila ostro in s precejšno brzino zavil na dvorišče. Menda mu zavora ni prav funkcionirala ali pa ga je zmedlo in z nezmanjšano hitrostjo je zavozil v prednjo steno delavnice ter jo tako močno preluknjal, da se je velik del stene pobesil. Škode bo gotovo nad 20.000 dinarjev. Avtomobil in šofer sta ostala nepoškodovana.

ki je vzbujala največjo pohvalo in splošno zanimanje, bi v nedeljo brez vstopnice in ostane odprta nekaj dni brez vstopnine. Namen tega podaljšanja razstave je, da bi se dvignilo zanimanje za likovno umetnost in posepil nakup umetnin. Dokler je trajal velesojem, se to ni posrečilo, vendar bi bilo pa prav, da javnost umetnike tudi gmotno podpre z nakupi, saj so imeli s prireditvijo razstave tudi velike stroške. Pomislimo se, koliko stanejo okvirji, pošiljanje, vožnja v Ljubljano in druge stvari, ki so v zvezi z razstavljanjem. Razstava je pa tudi pomnožena z izvrstnimi deli Franceta Koširja. Njegove stvari so prišlele Seve v ponedeljek popoldne in so g. prof. Vavpotič tako razveselile, da jim je takoj res kavalirsko napravil prostor in snel nekaj svojih slik, da je lahko na najboljšem mestu obesil dela svojega mladega tovaršila. Že ob velesojmu je imel Košir razstavljen portret stare žene in izvrstno tihožitje, njegova nova dela bodo pa obširno gotovo še prijetnejše iznenadila. Portreti njegovi so odlični, akvareli pa, ki predstavljajo Savo pri Brodu na Savi, kjer umetnik shujbuje kot profesor risanja, so pa tako elegantni, da gotovo ostanejo v Ljubljani. Javnost se bo gotovo preverila, da tako elegantnih slik

Cene umetninam na razstavi so do skrajnosti znižane, da vsakdo lahko izbira, kar mu je po volji, predvsem pa na to razstavo opozarjamo banksko upravo in njen tujsko prometni svet, mestno načelstvo, zlasti pa denarne zavode, ki imajo v večini vse svoje sobane in dvorane prazne, kakor tudi veleindustrijalce in veletrgovce ter sploh vse naše pridobitnike, ki večnoma z lahkoto nekaj odrinejo za okras svojih stanovanj. Kupci naj bodo preverjeni, da pri slikah ne morejo izgubiti, saj je prav v umetninah naložen denar najvarnejše in najboljše, kakor nam pričajo umetnine, ki so jih privatniki pokupili že pred leti. Cene so se namreč tudi podesetorile. Na razstavi naj se ljudje prepričajo, da so originalne umetnine v primeri z ničvrednimi reprodukcijami silno poceni in res ni več treba imeti v stanovanju tuje navlake, ki v hišo slovenskega inteligenta sploh ne spada in za gospodarja prav neprijetno prita o njegovi pomanjkljivi kulturi. Originali so najtočnejše merilo gospodarjeve inteligence, štacunarski kič in reprodukcije pa izpričevalo gospodinjinega slabega ukusa in blamaža za vso hišo.

PESMI JE KONEC

V glavnih vlogah:

Willy Forst
Liane Haid
Ernst Verebes
Marica Lubejeva
Elitni kino Matica
Telefon 2124

Zane Grey

Skrivnostni jezdec

Roman.

— Prestar in pretrd, Fox, — je pojasnil lovec vestnemu psu. Toda to morda ni bil edini motiv, ki je napotil lovca, da je jelenu prizanesel.

Wade je zopet zajahal konja in vso svojo pozornost je obrnil na obžgano goličavo. Bila je ostudna, gola lisa v zeleni odeji gore. Tla so bila posejana s pobeljenimi debli, z drevesi, ki jih je najprej pomoril požar, potem pa podrl veter. Tu pa tam je še stalo strahotno okostje, ki je kljubovalo viharjem. Wade je pognal konja čez to nerodovito goličavo in končno je prišel v sotesko, po kateri je žuborel studenec.

Tu je rastle bujna, gosta trava in razločno so se videli sledovi divjačine. Zjutraj so morali biti pri studencu jeleni. Nešteti sledovi so pokrivali tla, podobni stopinjam goveda, samo da so bili manjši in okroglejši; tu ležišča, kjer so živali počivale, tam razkopana tla, kjer so se samei borili za samice. Fox je zasledoval čredo, dokler ni prišel do gozda, kamor se je bila najbrž zatekla. Tu je Wade privezal svoja konja, poklical Foxa tiho k sebi in krenil po prstih v gozd. Kmalu je prišel do večje livade, toda pokazati se ni hotel, da bi ga jeleni ne opazili. Pred njim se je razprostirala v bujno travo poraščena livada in kmalu je zagledal čredo jelenov na pobočju, oddaljeno komaj dobrih sto metrov. Zivali so ga bile najbrž zavohale, toda videti niso bile posebno plašne. Ustavile so se in se začele ozirati na vse strani. Bistvo lovčev oko je cenilo čredo na dva tuceta glav, večinoma košut. Kapitalen jelen s široko razraščanim rogovjem, črno glavo, črnimi pleči in sivim hrbtom se je ločil od črede in stal nekaj časa ponosno dvignjene glave sredi pobočja. Potem je pa oddirjal v gozd in njegovo rogovje si je neslišno utiralo pot med zelenimi vejami. Nekaj samec in samice se je pognalo za njim. Wade je dvignil puško, pomeril na jelena in ga pustil mimo. Potem je švignil drugi mimo in za njim še tretji. Proti svoji volji in prisiljeno je končno dobro pomeril in sprožil. Strel je zadonel v tišino. Fox je radostno zalajal in planil naprej, ko se je dim razkidal, je bilo pobočje zapuščeno in v golo, le en jelen je ležal na tleh.

Potem se je Wade vrnil k svojim konjem in ju odvedel tja, kjer je sedel Fox pri mrtvem jelenu.

— No, Fox, ta jelen ne bo nikoli več videl solnčnega vzhoda, — je dejal nekam otožno. — Čudno, da je narava prisilila človeka jesti meso. Rad bi, da bi bilo drugače.

Razrezal je jelena, natovoril konju mesa, kolikor ga je mogel nesti, kar je pa dobrega ostalo, je obesil na vejo, da bi ga ne dosegle zveri. Potem se je znova zavil v sedlo in krenil nazaj. Tu pa tam se je ustavil, da bi si težko obloženi konj oddahnil. Končno je prišel na stezo, ki jo je bil napravil sam in po kateri se je hotel zdaj vrniti na farmo. Steza je vodila čez požgano, močvirno dolino in dalje skozi gozd na planjavo. Topolov gozdiček, ob katerem je nekoč že počival, se je razprostiral na zapadu in lovci se je zdelo čudno, da ga je bila slama tako malo osmodila. Listje je bilo nedotaknjeno, deloma še zeleno, na večini kra-

jev pa prekrasno zlato na sinjem ozadju. Lahno nagnjena tla gozdiča je pokrivala orumenela trava in tolika množica škrlatno rdečih aster, kakor je Wade še svoj živ dan ni videl. Tu je razjahal konja in sedel tako, da je bil naslonjen s hrbtom na topol. Konja sta pa brezobzirno trgala škrlatne rože.

Narava je bila tu v svoji mogočni razsipnosti prekosila sama sebe. Blede belo so se lesketali topoli, nad njimi je visel drhteči, vihrajoči baldahin zeleno obrobjenega zlata, globoko dohi na tleh so se pa tiščale skupaj astre, goste kakor zvezde na južnem nebu, se gugale, kimale in ljubko tresle, modre, vijoličaste in v vseh odtenkih dražestnega škrlata.

Dolgo je ostal Wade na tem kraju, zatopljen v svoje misli in pravilčno lepoto narave. Bil je eden onih trenutkov, ki so krasili njegovo osamljeno življenje. Samo gledati, gledati — in dovolj! Energično bi bil odvrnil od sebe vse vsiljive misli na lastno osebo, na druge ljudi in na življenje vobče, če bi bilo mogoče. Tako je pa začel tu v narodu bogate narave, sredi njene razsipnosti napeto razmišljati, kako lep je svet, kako skriva narava svoje najredkejšje darove za onega, ki jo najiskrenejše ljubi, čeprav samo zavoljo teh darov. In žalost ga je obšla, ker se je zavedal, da je vsa ta lepota minljiva; to zlato kmalu izgine, kmalu bodo astre tako blede, kako prelestne sanje, ki so bile že davno dosanjane.

Potem je pa prišla rešilna misel, da se bosta morala mraz in zima iznova umakniti solncu, da se vrnejo pomlad, poletje in jesen s svojimi cvetlicami in onim tako blagodejnim, upolnim, večnim prerojenjem. Zopet bo šumelo in trepetalo listje topolov v gozdu in počasi rumenelo, zopet se bo pripogibala trava v vetru, zopet bodo cvele astre. Cvele bodo tudi naslednje jeseni in vsako leto in vsa leta, dokler bo solnce gredo zemljo.

Samo človek se nikoli več ne povrne v kraje, ki jih je ljubil.

XI.

Če si je želel Bent Wade ugodno prilžnost, mu jo je menda preskrbela usoda sama.

Ko je prijahal na dvorišče White Slides Rancha, je zagledal Jacka Belloudsa na verandi. Gospodarjev sin je bil videti slabe volje in zamišljen. Lovcu se je zasmilil, tako je bil potr. Nikogar ni bilo na dvorišču in tako je Wade izkoristil to prilžnost.

— He, Bellouds, ali bi mi hoteli malo pomagati pri tem mesu? — je vprašal Jacka.

— Seveda, prav rad, — je odgovoril Jack in vstal.

Wade je odvedel z mesom natovorjenega konja k shrambi za kuhinjo. Tam je z Jackovo pomočjo raztovoril meso in ga obesil na kavlje. Ko je bilo to opravljeno, se je lotil dela z nožem.

— Menim, da bi kazalo tole robo malo osušiti, — je pripomnil smeje.

— Se nikoli nismo imeli človeka, ki bi znal razrezati bika ali jelena, — je dejal Jack. — To zna samo moj oče, vi ga pa še prekašate.

— Da, marsikaj mi gre gladko od rok.

— Gladko! O, če bi znal jaz vsaj nekaj tako dobro kakor vi! Jaz znam jahati in to je vse. Saj me ni nihče učil, da bi kaj znal.

Lepite na pisma znamke protituberkulozne lige!

Naša civilizacija sloni na sužnjih

Problem brezposelnosti — številke, nad katerimi se mora svet zamisliti

V narodnem gospodarskem in socialnem pogledu je naša doba gotovo ena najpomembnejših in tudi najusodnejših v zgodovini človeštva. Vsi znaki kažejo, da smo na prehodu iz ene dobe v drugo, da je zašlo človeštvo med dva mimska kama zgodovinskega razvoja. In kakor pri vsakem prehodu čutimo tudi zdaj težke posledice in težave, s katerimi je treba računati in storiti vse, da jih čim prej in čim lažje premagamo. Človeška družba je v narodnogospodarskem in socialnem pogledu težko bolna in če jo hočemo ozdraviti, se je treba naprej vprašati po vzrokih bolezni.

Ameriški inženjer prof. W. A. Reo pravi, da z damo tudi zdaj vse na delu sužnje, kakor so zidali stari Grki in Rimljani. Razlika je samo v tem, da je takrat vzdrževalo in počasi gradilo civilizacijo 5 milijonov gospodov 12 milijonov sužnje, dočim sužnji naše civilizacije niso ljudje, temveč stroji. Koliko milijonov človeških sužnjev bi pa moralo trdo delati, da bi zgradilo tehnično civilizacijo tolikoake obsega, kakor je naša! Prof. Reo je v svojem predavanju v Washingtonu izračunal, da bi rabili samo v Ameriki 12 milijard sužnjev, če bi hoteli nadomestiti z njimi vse stroje.

Ko so gradili piramide v Egiptu, je delalo 100.000 sužnjev celih 30 let. Beda, boleznin in strašno trpljenje je kosilo te nesrečneže v množicah. Panamski preliv je delo moderne dobe, ki se da po svojem obsegu primerjati z egiptskimi piramidami. Zgradili so ga pa mnogo preje in delavci so delali v normalnih razmerah, zlasti v zdravstvenem pogledu. Tu se vidi velika razlika med

dvema dobama. Nedavno je začela obratovati v Pittsburgu največja visoka peč na svetu, ki izdelava 11.000 ton železa na dan. Pri izdelovanju surovega železa opravi sedaj 7 delavcev delo 60 delavcev iz prejšnjih časov, pri nakladanju železa pa opravi dva delavca celo delo 128 delavcev. Stroj za opeko izdelava na uro 40.000 opek, en delavec jih je pa napravil na uro samo 450.

Od leta 1914 do 1925 je padlo število delavcev v industriji papirnatih škotel za 32%, proizvodnja se je pa povečala za 121%. V livarni General Motor Co. v Sagenawu v ameriški državi Michigan je delalo nekoč 8500 delavcev, sedaj jih pa zadostuje za enako proizvodnjo 2300. En stroj napravi sedaj toliko steklenih cevč, kolikor jih je napravilo prej 600 delavcev. Stroj za izdelovanje steklenic je povečal proizvodnjo od 45 do 950 v eni uri. Pred 10 leti je bil izumljen avtomatični stroj za izdelovanje električnih žarnic. V enem dnevu jih izdelava 73.000, dočim jih je izdelaval delavec popreje samo 75. En stroj opravi delo 2000 delavcev. Tudi knjige vzejo zdaj stroji. V enem dnevu zvežejo, zavijejo in odpošljejo v moderni knjigovodnici do 60.000 knjig. Če bi delal Ford po starih metodah, bi rabil 1.000.000 delavcev, da bi mu izdelali 10.000 avtomobilov in vsak avtomobil bi veljal 10.000 dolarjev.

To so številke, nad katerimi bi se moralo človeštvo resno zamisliti, kajti metode dela so se temeljito izpremenile, sistem odnosov stroji človeške družbe je pa ostal v glavnem isti. In v tem tiči ono veliko nesporje, zaradi katerega smo zašli v tako težke čase.

Komunizem v Ameriki

Tudi v Ameriki se je začel komunizem močno širiti. Odkar je Rusija v komunističnih rokah, imajo tudi v Ameriki vedno več preglastic z zatiranjem komunizma. Ameriška vlada je pa poverila proučevanje komunističnega pokreta šele lani v juliju posebnemu odboru pod vodstvom senatorja Fisha. Odbor je ugotovil, da je v Ameriki 600.000 komunistov, ki imajo razdiralne celice v vseh važnejših državnih in zasebnih ustanovah. Vodstvo komunističnega pokreta je v rokah trgovskega zastopstva sovjetske Rusije. Odbor je zaplenil 3000 šifriranih brzojav, ki jih je poslalo odtodno prejele sovjetske trgovske zastopstvo. V New Yorku je 10.000 organiziranih komunistov in od teh je 90% inozemcev. V Ameriki izhaja 12 komunističnih listov, med njimi samo eden v angleščini. Poleg tega imajo komunisti 12 šol in najboljšje dijake pošiljajo še v sovjetske politične šole.

Odbor, ki je proučil komunistični pokret v Ameriki, predlaga med drugim razpust komunistične stranke, poostreitev priseljeniških zakonov, izgon tudi naturaliziranih priseljenecov, omejitve kolportaje komunističnih listov in propagandne literature ter prepoved

uvoza vsega sovjetskega blaga. Čim je bilo objavljeno poročilo tega odbora, so se začele po ameriških mestih protikomunistične demonstracije. Demonstranti so zahtevali, naj vlada takoj prekliče s sovjetsko Rusijo vse gospodarske stike.

Krsto si je bil pripravil

V soboto popoldne sta počila v neki gostilni v Beronu na Češkoslovaškem dva strela. Ljudje so planili pokonci in nekateri so hoteli na ulico klicati stražnika. Izkazalo se je, da sta strela razvojljala zakonsko tragedijo. Krčmar Václav Čmrtácy se je vrnil s svojo ženo Jožefo zelo slabe volje od advokata. Zakonca sta se hotela ločiti in šlo je za razdelitev velikega skupnega imetja. Zakonca se pa nista mogla sporazumeti, kako bi ga razdelila. Mož je opoldne še sam stregel gostom, potem je pa naročil služkinji, naj plača pivo v pivovarni, njemu pa ni treba nositi obeda, ker ne bo obedoval. Odšel je z ženo v stransko sobo, kjer sta se začela takoj prepirati. Mož je moral ženi groziti, ker je skočila k oknu in začela klicati na pomoč.

Ta čas je mož pograbil že pripravljeno krovsko puško in ustrelil ženo v glavo. Zadel jo je dobro in čez nekaj

minut je nesrečnica izdihnila. Drugi naboji si je pognal sam v glavo. Zdravnik pravi, da je morala biti cev napolnjena z vodo, ker je krčmarju razneslo lobanjo. Preiskava je dognala, da se je krčmar že dolgo bavil s samomorilnim namenom. Že pred letom dni si je bil kupil krsto.

Slon Nal poginil

Zoološki vrt v Sofiji, največji na Balkanu, je zadel težka izguba. Poginil je slon Nal, znani ljubljeneč sofijskih otrok in vseh, ki so kdaj posejili sofijski zoološki vrt. Slon je bil star 27 let, njegova družica pa 29. Potomstva ni zapustil, ker je bil baje še premlad.

O njegovem življenju krožijo mnoge zanimive prigode. Bil je baje strašno ljubosumen na svojo družico Damajando. Zrtev njegove ljubosumnosti je postal neki čuvaj zoološkega vrta, težko je pa ranil slon tudi nekega živinozdravnika. Nahu, ki je bil doma iz Indije, se je godilo v Sofiji zelo dobro. Tehal je 4000 kg, njegova družica pa tehta 3700.

Trma in požrešnost kač

Gladovanje in kanibalstvo kač menda nima primere v živalskem svetu. Ravnatelj portetizabotškega kačjega parka Fitz Simons pripoveduje, da je imel v Natanu ogromno klopotačo, ki se ji je tako tožilo po zlati svobodi, da je začela gladovno stavko. Celih 19 mesecev se ni dotaknila nobene hrane. Niti piščancev kot posebne delikatese ni hotela jesti. Kačam, ki začno v svoji trmi gladovati, zadostuje, da se od časa do časa napije.

Nekatere kače so zelo krvoločne. Simon pripoveduje, kako sta se nekoč spoprijeli dve strupeni kači, zaletavali sta se druga v drugo in grizli, končno je pa večja popadla manjšo. Komaj jo je pa spravila dobro polovico vase, se je stresla in poginila. Podlegla je bila strupu, ki ji ga je vbrizgnila v telo njena žrtev. V omenjenem kačjem parku so primeri kanibalstva na dnevnem redu. Kača požira npr. žabo od glave. Pripazi se druga kača in začne požirati žabo od nog. Če je ena kača večja od druge, se kaj rado pripeti, da požre končno žabo in manjšo kačo. Nekeč se je celo pripetilo, da je kača požrla dve manjši kači, ki sta začeli požirati žabo na drugem koncu vsaka pri eni nogi. Kačo z žabo in dvema kačama v trebuhu so spravili v stekleno posodo in jo čez dva tedna rentgenizirali. Izkazalo se je, da je prebavila vse do zadnjega koščka. Za dobro prebavo skrbe pri kačah ostri želodčni sokli.

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše

MALA VSOTA DENARJA

se je včeraj našla. Izgubila se je od 12. do 13. ure. Rožna dolina c. III., št. 3. 1846

URARSKEGA POMOČNIKA

pridnega, zanesljivega in samostojnega delavca z lastnim popolnim orodjem, za mešano, predvsem malo delo in lažja zlatarska popravila. — takoj sprejemam Janko Jazbec, Crikvenica, Primorje. 1821

Modroce

predeluje in očisti žimo prahu na specialnem stroju samo

Rudolf Sever,

LJUBLJANA, Marijin trg 2 25/L

BUKOVA DRVA

TRBOVELJSKI PREMOG

pri št.

„KURIVO“

LJUBLJANA, Dumaj-

ska cesta št. 53

(na Balkanu)

Telefon 34—34

Poceni in vendar najboljša je

SEVERJEVA OTOMANA

z 22 peresi v sedežu in 4 v zglavju; velikost 185 x 78

Cena Din 550.— do 850.—, po izbiri preobleke. — Zahtevajte vzorce!

RUDOLF SEVER, LJUBLJANA.

Marijin trg št. 2.

FOTOGRAF. POMOČNIKA

ali vajenca, ki se je učil najmanj leto dni, rabim takoj. Prednost imajo oni, ki so večji deloma nemščine. Pismene ponudbe na naslov: N. Matilevič, foto, Krk. 1841

VDOVA Z OTROKOM

išče majhno stanovanje za takoj ali za avgust. Naslov v upravi »Slov. Narodac.

VEČJO VILLO

(srednje velika hiša) kupim ali vzamem v najem z dokaj razsežnim vrtom v osredju Ljubljane. Ponudbe na upravo pod št. 1840.

PEKARSKO DELAVNICO

ležečo sredi mesta, s hišo in inventarjem, z mnogimi odjemalci, dobro vpeljano, s 4 delavci, prodam. Prostor obsega 10 sob, v katere se da postaviti tudi parna peč, katere sedaj še ni v mestu. Napredaj zaradi odpotovanja. — Naslov: Ivan Zorič, pek in lastnik, Kačičeva ulica št. 21, Sisak. 1842

POHISTVO

Politrane spalnice Din 5500.— pleskane > 2800.— postelje > 250.— omare > 550.— kuhinjske oprave > 1100.— kuhinjske kredence > 580.—

Sprejemanje vsakovrstnih naročil in popravil. — Vse drugo pohištvo se dobi najceneje pri

mizarstvu »SAVA«

Ljubljana, Kolodvorska ul. 18.

— Tudi na obroke! —

68/L

Malinovec

iz aromatičnih gorskih malin, vkuhan s čistim sladkorjem, prodaja: Stara lekarna »Pri orize v Celju. 61/L

Ugodna prilika

za nakup moške obleke. Komur ni za modo in široke hlače, lahko dobi res dobro obleko za mal denar, ker sem se odločil oddati take obleke za polovično ceno. A. KUNC, Gospodsk. ulica 7. 70/L

VDOVA Z 1 OTROKOM

išče majhno stanovanje. Naslov v upr. »Slov. Narodac« 1772

POSESTVO

z gospodarskim poslopijem, v dobrem stanju, 16 ha njiv, 16 oralov košenine, do 16 voz sena, vinograd, 3 gozdi v Valični vasi pri Zagradcu napredaj za Din 80.000, z inventarjem vred za Din 100.000. Prevzame se lahko takoj. Prodajalec je lastnik Janez Škufca, Valična vas št. 7, pošt. št. Zagradec-Fužina. 1843

Klišaje

vseh vrst enobarone in večbarone izdeluje klišarna

Ljubljana

Južografika

Sa. Petra nazip

št. 23

Telefon 2496

Pri odraslih in otrocih

je FIGOL mnogo zahtevano zdravilo za čiščenje želodca in črev ter za zdravljenje bolezni ledic, jeter in hemoroidov, kadar so v zvezi s slabo prebavo. — FIGOL se dobiva v vsaki lekarni, razpošilja pa izdelovalec —

Apoteka Dr. Semetič, Dubrovnik 2/60. — 3 steklenice s poštnino 105, 8 steklenic 245, 1 steklenica 40 Din

Specijelni entel oblek in volan

francoski sistem pri

Matek & Mikeš, Ljubljana

(poleg hotela Štrukelj)

»BREDAC« žepni robci Lom. Din 2.—. — Namodernejše vezanje zaves, pregrinjaj in perila.

Surovo maslo

(Tafelbutter)

najfinejše, dobavlja v vsaki množini od 4 kg naprej franko, in sicer po ceni 30.— Din proti povzetju.

Franc Kolleritsch

APACE PRI GORNJI RADGONI

Makulturni papir

čr. à Din 4.—

prodaja uprava, Slovenskega Naroda,